

Employee benefits

Keuzebegeleiding als open norm

Met de implementatie van de nieuwe wetsartikelen in de Pensioenwet is het wetgevingsproces rond de Wet toekomst pensioenen bijna afgerond. Bijna, want de wetswijziging is weliswaar door de Eerste Kamer aangenomen, maar er is nog veel lagere wetgeving in de maak waarmee het implementatieproces kan worden afgerond.

Een voorbeeld is de Leidraad keuzebegeleiding, een voorlopige leidraad opgesteld door de Autoriteit Financiële Markten (AFM) die onder verwijzing naar artikel 48a van de (nieuwe) Pensioenwet richtlijnen voor die keuzebegeleiding publiceert. Die voorlopigheid heeft te maken met het feit dat de leidraad pas van kracht is als de wetgeving in werking treedt: 1 juli 2023.

De leidraad is niet voor niets opgesteld, want de (gewezen) deelnemer, gewezen partner en pensioengerechtigde moeten worden begeleid bij het maken van keuzes ten aanzien van het pensioen. Het gaat erom dat zij een passende keuze maken. Volgens de opstellers is keuzebegeleiding belangrijk, omdat deelnemers keuzes moeten maken die impact hebben op hun pensioen. Feitelijk komt het erop neer dat de opstellers aangeven dat 'pensioen' een moeilijk onderwerp is en dat de moeilijkheidsgraad ervan wordt ingegeven door een gebrek aan kennis en interesse bij de deelnemers.

In de nieuwe wetsartikelen wordt bepaald dat de pensioenuitvoerder aan keuzebegeleiding moet doen. De minimale eisen daarvoor zijn *a)* informatieverstrekkingsvereisten, *b)* het op adequate wijze begeleiden van de deelnemer en de keuzeomgeving inrichten zodat de deelnemer in staat wordt gesteld een passende keuze te maken, en *c)* het vastleggen van stukken die zien op de naleving van de keuzebegeleidingsnorm en vastleggen van communicatie met deelnemers. Zoals vaak is het opstellen van vereisten gemakkelijker dan het uitvoeren ervan. De keuzebegeleidingsnorm is bovendien een open norm. De AFM wil met de leidraad pensioenuitvoerders richting en duidelijkheid geven over hoe zij tot een adequate keuzebegeleiding kunnen komen. Het open-norm-principe wil zeggen dat er achteraf toetsing door de AFM zal plaatsvinden, zodat de meeste pensioenuitvoerders deze leidraad toch als richtsnoer voor hun activiteiten zullen gebruiken.

Als pensioenuitvoerders kwalificeren verzekeraars, pensioenfondsen (bedrijfstaking-, ondernemings- en algemene pensioenfondsen) en premiepensioeninstellingen. De norm keuzebegeleiding is namelijk van toepassing op alle pensioenuitvoerders en heeft betrekking op alle keuzes en voorlopige keuzes die deelnemers moeten of kunnen maken binnen de pensioenregeling. Een belangrijk onderdeel in de leidraad is dat een adequate keuzebegeleiding deelnemers in staat stelt om een 'passende keuze' te maken. Wat een passende keuze dan behelst, wordt dan weer niet in de leidraad genoemd, maar wordt uiteengezet in de memorie van toelichting (Tweede Kamerstuk 36067). Met betrekking tot 'passend' wordt zoveel bedoeld als 'passend bij de financiële situatie van de deelnemer'. Voor deelnemers die geen keuze maken – in de praktijk: het gros – zal de pensioenuitvoerder een standaardoptie moeten toepassen. Wat dat betreft wordt in diezelfde memorie van toelichting naar de lagere wetgeving verwezen. Die lagere wetgeving is nog niet gereed, zodat we moeten gissen wat daar precies wordt vermeld.

Volgens de leidraad moet de pensioenuitvoerder een afgewogen keuze maken die aansluit bij (groepen) deelnemers en deze moet dan weer goed onderbouwd worden. Sinds jaar en dag wordt 'pensioen' door de Wet financieel toezicht en de toezichthouder AFM als een complex financieel product gekwalificeerd. In de memorie van toelichting wordt tevens vermeld: 'Een pensioenuitvoerder mag adviseren over keuzes die voortvloeien uit de pensioenregeling zelf of de pensioenregelgeving, maar mag geen productgerelateerd advies (Wft-advies) geven.' Feit is wel dat hier sprake is van een uiterst dun lijntje waar je als pensioenuitvoerder makkelijk overheen gaat. Wft-advies is vergunningsplichtig en aan die vergunning kleefte een immense aansprakelijkheid die afgedekt dient te worden met een even zo grote als kostbare aansprakelijkheidsverzekering.

Best wel een vreemde bedoening zo: de hoeder van de financiële dienstverlening en correcte uitvoering van de Wft is nu, met de komst van de Wtp, dezelfde instelling (AFM) die hoeder is van de open norm voor de keuzebegeleiding. Aan de ene kant legt de toezichthouder boetes op, terwijl aan de andere kant van het spectrum een pensioenadvies niet als Wft-advies hoeft te worden aangemerkt als het door een pensioenuitvoerder in de kader van de keuzebegeleiding wordt gebezigd. Hoe komt het dat ik dit niet begrijp?

Mr. A.P.J.G.M. (Ton) Roebroek CPL